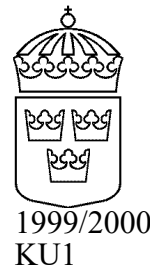


# Konstitutionsutskottets betänkande

## 1999/2000:KU1

### Utgiftsområde 1 Rikets styrelse



## Sammanfattning

I betänkandet behandlas budgetpropositionen (prop. 1999/2000:1) såvitt avser utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Vidare behandlas Riksdagens förvaltningsstyrelsens förslag till lag om stöd till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen, baserat på ett betänkande av en beredningsgrupp tillsatt av förvaltningsstyrelsen. Dessutom behandlas i betänkandet 17 motioner som väckts under den allmänna motionstiden.

Utskottet tillstyrker förvaltningsstyrelsens förslag angående stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Förslaget, som syftar till att förbättra ledamöternas arbetssituation, innebär att stödet inriktas på att bekosta handläggargjälpen i form av politiska sekreterare åt ledamöterna i stället för den nuvarande administrativa hjälpen. Stödet kanaliseras via partigrupperna som även ges arbetsgivaransvaret. Enligt förslaget bör det slutliga målet vara att varje ledamot skall kunna påräkna en politisk sekreteraresurs. Det nuvarande stödet föreslås byggas ut successivt. Fr.o.m. år 2000 skall stödet lämnas enligt en genomsnittlig beräkning av en halv politisk sekreteraresurs per ledamot. Förslaget innebär också att basstödet till partigrupperna förstärks. Syftet med denna del av förslaget är att partiernas möjligheter att göra egna bedömningar av förslag som lämnas till riksdagen skall stärkas. Kostnaderna för det föreslagna stödet beräknas öka med 27 miljoner kronor fr.o.m. år 2000 och med ytterligare 10 miljoner kronor fr.o.m. år 2001. Förvaltningsstyrelsen avser att lägga in en s.k. kontrollstation efter år 2002 för utvärdering av reformens första del. Förvaltningsstyrelsen anser att förslaget i huvudsak kan inrymmas i riksdagens samlade budget.

Anslagen inom utgiftsområdet föreslås uppgå till de av regeringen föreslagna beloppen. Mot detta reserverar sig representanten för Centerpartiet som yrkar att anslaget C 1 Regeringskansliet m.m. bör minskas med 200 miljoner kronor. I samma reservation yrkas avslag på regeringens förslag beträffande ändrade principer för utgivningen av taltidningar.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Representanterna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet liberalerna förklarar i var sitt särskilt yttrande att, eftersom dessa partiers förslag inte tillstyrkts av riksdagen i budgetprocessens första steg, deltar de inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse. De nämnda partierna markerar dock särskilt att de

## Propositionen

1999/2000:1 vari yrkas

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget C 1 Regeringskansliet m.m., beställa varor och tjänster som innebär utgifter på högst 485 000 000 kr under år 2001 för genomförandet av det svenska ordförandeskapet i EU (avsnitt 6.5),

2. att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om en höjning av driftstödet (avsnitt 8.6),

3. att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om mildrad tröskeleffekt för lågfrekventa tidningar (avsnitt 8.9),

4. att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om kravet på hushållstäckning för hög- och medelfrekventa tidningar (avsnitt 8.6),

5. att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om ändrade ersättningsprinciper för taltidningsutgivning (avsnitt 8.6),

6. att riksdagen för budgetåret 2000 anvisar anslagen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt följande uppställning:

A 1 Kungliga hov- och slottstaten; ramanslag; 79 696 000,

B 1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.; ramanslag; 513 360 000,

B 2 Riksdagens förvaltningskostnader; ramanslag; 431 965 000,

B 3 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen; ramanslag; 43 998 000,

C 1 Regeringskansliet m.m.; ramanslag; 2 497 155 000,

C 2 Svensk författningssamling; ramanslag; 1 011 000,

C 3 Allmänna val; ramanslag; 5 000 000,

C 4 Stöd till politiska partier; ramanslag; 145 200 000,

D 1 Justitiekanslern; ramanslag; 12 651 000,

D 2 Datainspektionen; ramanslag; 30 365 000,

D 3 Sametinget; ramanslag; 15 309 000,

E 1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden; ramanslag; 5 387 000,

E 2 Presstöd; ramanslag; 536 579 000,

E 3 Stöd till radio- och kasettidningar; ramanslag; 127 300 000,

E 4 Radio- och TV-verket; ramanslag; 8 186 000,

E 5 Granskningsnämnden för radio och TV; ramanslag; 7 421 000.

## Riksdagens förvaltningsstyrelses förslag

Prop. 1999/2000:1 vari yrkas

1. att riksdagen antar beredningsgruppens förslag till lag om stöd till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen,

2. att riksdagen godkänner beredningsgruppens förslag till inriktning av den fortsatta utbyggnaden av stödet till ledamöterna och partigrupperna i riksdagen fram till och med år 2002,

3. att riksdagen godkänner förvaltningsstyrelsens förslag till överföring för budgetåret 2000 av 27 miljoner kronor från ramanslaget B 2 Riksdagens förvaltningskostnader till ramanslaget B 1 Riksdagens ledamöter och partier,

4. att riksdagen bemyndigar riksdagens förvaltningsstyrelse att för budgetåret 2000 besluta om lån i Riksgäldskontoret till investeringar i riksdagens fastigheter och IT-verksamhet till ett sammanlagt belopp av 71 300 000 kr.

## Motionerna

1999/2000:K217 av Ola Karlsson och Fredrik Reinfeldt, båda (m), vari yrkas att riksdagen ändrar reglerna för ålderspension i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:K253 av Thomas Julin m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen beslutar att avskaffa ersättningen för riksdagsledamöternas sjukvårds- och läkemedelskostnader.

1999/2000:K269 av Carlinge Wisberg (v) vari yrkas att riksdagen beslutar att avskaffa ledamöternas förmån om fri medicin enligt vad som anförts i motionen.

1999/2000:K281 av Ragnwi Marcelind och Inger Strömbom (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nytt förslag beträffande tröskeffekt för lågfrekventa tidningar.

1999/2000:K289 av Margareta Cederfelt (m) vari yrkas att riksdagen ger Riksdagens förvaltningskontor i uppdrag att utarbeta ett system för redovisning av riksdagsledamöters utlägg i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:K290 av Ragnwi Marcelind och Inger Strömbom (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om presstödet.

1999/2000:K298 av Ulf Björklund och Elver Jonsson (kd, fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett särskilt presstöd till tidningen Samefolket med tanke på den speciella uppgift tidningen har som den enda samiska pressrösten för samerna i Sverige,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tillsätta en utredning med uppgift att klarlägga hur presstödet till tidningen Samefolket skall utformas vid en övergång till endagstidning med veckovis utgivning,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att återkomma till riksdagen med förslag och medelsanvisning i samband med tilläggspropositionen i april år 2000.

1999/2000:K302 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) vari yrkas att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse (se tabell i motionen).

1999/2000:K312 av Hillevi Larsson (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av uppföljning av konsekvenserna för föreslagna regeländringar.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att läshandikappades möjlighet att tillgodogöra sig dagstidningarnas innehåll inte får försämrats genom nya ersättningsprinciper.

1999/2000:K334 av Per Unckel m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen till C 4 Stöd till politiska partier för budgetåret 2000 anvisar 96 848 000 kr mindre än vad regeringen föreslagit eller således 48 352 000 kr.

1999/2000:K344 av Sinikka Bohlin (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödsystemet till taltidningsutgivning.

1999/2000:K353 av Siv Holma och Stig Eriksson, båda (v) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av presstödsregler.

1999/2000:K354 av Per Unckel m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen till anslaget E 2 Presstöd för budgetåret 2000 anvisar 300 000 000 kr mindre än vad regeringen föreslagit eller således 236 579 000 kr.

2. att riksdagen beslutar att presstödet avvecklas helt från och med budgetåret 2001 i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen beslutar att Presstödsnämnden avvecklas från och med budgetåret 2001 och att bevakningsuppgifter avseende ännu återstående lån m.m. övertas av Kammarkollegiet i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:K355 av Åsa Torstensson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrade ersättningsprinciper för taltidningsutgivning,

4. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse (se tabell i motionen).

1999/2000:Fi212 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

8. att riksdagen för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställningen i bilaga 2 i motionen.

1999/2000:Kr232 av Ewa Larsson (mp) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att renodla finansieringen av Granskningsnämnden.

1999/2000:Kr314 av Lennart Kollmats och Kenth Skårvik (fp) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om minskat presstöd,

## Inledning

I budgetpropositionen föreslår regeringen bl.a. att riksdagen för budgetåret 2000 anvisar anslagen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse i enlighet med den uppställning som redovisas i propositionen, av vilken det framgår att det totala anslagsbeloppet för år 2000 skall vara 4 460 583 000 kr.

Utgiftsområde 1 omfattar verksamheterna statschefen, riksdagen och dess ombudsmän samt regeringen m.m. Dessutom ingår stöd till vissa medieändamål, bl.a. presstödet och stöd till radio- och kassettidningar, vidare partistöd, anslag till allmänna val samt vissa centrala myndigheter (Justitiekanslern, Datainspektionen och Sametinget).

Riksdagen har den 18 november (bet. 1999/2000:FiU1) beslutat i enlighet med propositionens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 1.

## Kungliga hov- och slottsstaten

### Propositionen

Utgifterna för statschefen utgörs av anslaget Kungliga hov- och slottsstaten. Genom anslaget finansieras statschefens officiella funktioner inklusive kostnaderna för den kungliga familjens resor samt driftkostnaderna för de kungliga slotten utom fastighetsunderhåll. Regeringen föreslår att *anslaget A 1 Kungliga hov- och slottsstaten* för år 2000 skall uppgå till 79 696 000 kr.

Av Hov- och slottsstatens verksamhetsberättelse för 1998 framgår bl.a. att verksamheten under året varit omfattande. Bl.a. har antalet besök på Kungl. slottet ökat med 15 % och på de övriga sju kungliga slotten med ca 9 %. Under året drogs personalstyrkan ned med ca 10 heltidsanställningar. Medel har avsatts för olika typer av personalutveckling syftande till att bl.a. underlätta för övertalig personal att få nytt arbete.

Regeringen bedömer att verksamheten inom hov- och slottsstaten behöver ett resurstillskott, varför anslaget räknats upp med ett engångsbelopp om 1 240 000 kr. Utgiftsökningen finansieras genom att anslaget D 2 Datainspektionen, utgiftsområde 1, engångsvis minskas med motsvarande belopp. Anslaget A 1 har tillförts 755 000 kr avseende korrigeringsavdrag tidigare i anslaget inlagd kompensation för avtalsförsäkringspremier.

### Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning till Kungliga hov- och slottsstaten, innebärande att anslaget A 1 skall uppgå till 79 696 000 kr för år 2000.

## Riksdagen och dess ombudsmän

Riksdagens budget inom verksamhetsområdet omfattar riksdagsledamöternas ersättningar och resor, stödet till partigrupperna, den inre riksdagsförvaltningen samt riksdagens ombudsmän.

*Propositionens förslag till lag om stöd till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen*

## Förslaget

Konstitutionsutskottet föreslog i sitt betänkande 1997/98:KU1 att riksdagen skulle uppdra åt Riksdagens förvaltningskontor att undersöka ledamöternas åsikter om dispositionen av assistent/utredarstödet och därefter återkomma med förslag till utformning av stödet. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 1997/98:90).

Förvaltningsstyrelsen tillsatte den 4 februari 1998 en beredningsgrupp för behandlingen av denna fråga och vissa frågor som rör ersättningslagen. Beredningsgruppen överlämnade i mars 1999 till förvaltningsstyrelsen ett betänkande (Dnr 10-707-99) med förslag till en ny lag om stöd till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Syftet med förslaget är att förbättra ledamöternas arbetssituation. Beredningsgruppens förslag innebär att stödet inriktas på att bekosta handläggarghjälp i form av politiska sekreterare åt ledamöterna i stället för den hittillsvarande administrativa hjälpen. Beredningsgruppen föreslår att stödet kanaliseras via partigrupperna som även ges arbetsgivaransvaret. Det slutliga målet bör enligt beredningsgruppen vara att varje ledamot skall kunna påräkna en politisk sekreteraresurs och föreslår därför också en successiv utbyggnad av nuvarande stöd. Stödet skall i en första etapp lämnas enligt en genomsnittlig beräkning av en halv politisk sekreteraresurs per ledamot fr.o.m. år 2000. Full effekt av reformens första steg uppnås under 2001.

Beredningsgruppen föreslår också att basstödet till partigrupperna förstärks. Syftet med detta är att stärka partiernas möjlighet att pröva och göra egna bedömningar av förslag som lämnas till riksdagen.

Enligt förslaget bör förvaltningsstyrelsen efter år 2002 lägga in en s.k. kontrollstation där reformens första del följs upp och utvärderas. Beredningsgruppen föreslår också att en arbetsgrupp tillsätts för att genomföra förslaget. I uppdraget bör ingå att behandla konsekvenserna för riksdagens lokaler m.m.

Kostnaderna för det föreslagna stödet till ledamöternas och partigruppernas arbete beräknas öka med 27 miljoner kronor fr.o.m. år 2000 och med ytterligare 10 miljoner kronor fr.o.m. år 2001. Beredningsgruppen anser att finansieringen i första hand bör ske genom omprioriteringar i riksdagens samlade budget och att det får ankomma på förvaltningsstyrelsen att pröva förutsättningarna för detta.

Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2000. Förslaget innebär att basstödet lämnas med ett grundbelopp till regeringsparti och med två grundbelopp till oppositionsparti (5 §). Dessutom föreslås ett stöd för handläggarghjälp åt ledamöterna (10 §) som ersätter nuvarande ledamotsbidrag. I övrigt innebär förslaget i huvudsak vissa ändrade benämningar och redaktionella ändringar i gällande lag.

Förvaltningsstyrelsen har ställt sig bakom beredningsgruppens förslag och föreslår att riksdagen antar det framlagda lagförslaget samt godkänner beredningsgruppens förslag till inriktning av den fortsatta utbyggnaden av stödet till ledamöterna och partigrupperna i riksdagen. Förvaltningsstyrelsen anser att förslaget i huvudsak kan inrymmas i riksdagens samlade budget. Förvaltningsstyrelsen anser också att det ökade antalet anställda inom partigrupperna bör kunna inrymmas i nuvarande lokalbestånd. Styrelsen kommer noga att följa tillämpning och effekten av stödet och därvid särskilt uppmärksamma de enskilda ledamöternas synpunkter. Förvaltningsstyrelsen avser också att lägga in en s.k. kontrollstation efter år 2002 som beredningsgruppen föreslagit.

Förslaget från beredningsgruppen har kostnadsberäknats till 27 miljoner kronor. Finansiering sker genom att motsvarande summa överförs från anslaget B 2 Riksdagens förvaltningskostnader.

#### Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker i sak förvaltningsstyrelsens förslag. Utskottet har gjort en lagteknisk överarbetning av förslaget till lag om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Utskottets förslag redovisas i bilaga 2. Utskottet tillstyrker därmed yrkande 1 i riksdagens förvaltningsstyrelsens hemställan. Utskottet tillstyrker också förvaltningsstyrelsens yrkande 2, innebärande att riksdagen godkänner förvaltningsstyrelsens förslag till inriktning av den fortsatta utbyggnaden av stödet till ledamöterna och partigrupperna i riksdagen fram till och med år 2002.

#### *Propositionen (anslaget)*

##### Förslaget

Regeringen föreslår att till *anslaget B 1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.* anvisas ett ramanslag för år 2000 på 513 360 000 kr.

Från anslaget finansieras arvoden, kostnadsersättningar och traktamenten till riksdagens ledamöter, arvoden till Sveriges EU-parlamentariker, arbetsgivaravgifter samt pensioner och inkomstgarantier åt f.d. riksdagsledamöter m.fl. Vidare finansieras reseersättningar vid resor inom Sverige, sjukvårdskostnader och utbildning för riksdagens ledamöter. Även kostnader för ledamöternas deltagande i internationellt parlamentariskt samarbete, såsom Europarådet och Interparlamentariska unionen (IPU), liksom bidragen till ledamöternas enskilda studieresor finansieras från anslaget. I anslaget ingår även stödet till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

#### Motionerna

I *motion 1999/2000:K217 av Ola Karlsson och Fredrik Reinfeldt, båda (m)*, föreslås att riksdagen ändrar reglerna för ålderspension i enlighet med vad som anförts i motionen. Enligt motionärerna bör systemet för ålderspension

för riksdagens ledamöter ändras med inriktning på åldersneutralitet innebärande att ålderspensionen relateras till det antal år man tjänstgjort i riksdagen oavsett när under livet detta sker.

*Thomas Juhlin m.fl. (mp)* föreslår i *motion 1999/2000:K253* att riksdagen beslutar att avskaffa ersättningen för riksdagsledamöternas sjukvårds- och läkemedelskostnader. Enligt motionärerna är riksdagens tidigare beslut om en höjning av högkostnadsskyddet för läkemedel besvärande för riksdagsledamöterna, som själva har fria läkemedel och subventionerad läkarvård. Dessa förmåner för riksdagsledamöterna bör av rättviseskäl avskaffas, anser motionärerna. Liknande synpunkter framförs i *motion 1999/2000:K269 av Carlinge Wisberg (v)* som föreslår att riksdagsledamöternas förmån om fri medicin avskaffas.

I *motion 1999/2000:K289 av Margareta Cederfelt (m)* föreslås att riksdagen ger Riksdagens förvaltningskontor i uppdrag att utarbeta ett system för redovisning av riksdagsledamöternas utlägg. Enligt motionären uppvisar systemet för redovisning av ledamöternas utlägg i samband med riksdagsuppdraget brister. Reglerna för ersättning av kostnader som uppkommit i tjänsten inom den privata sektorn är sådana att om ett utlägg inte kan styrkas med kvitto kan avdrag göras på den anställdes lön med motsvarande belopp, ett system som enligt motionären minskar risken för att arbetsgivaren belastas med kostnader på felaktig grund. Motsvarande system skulle troligen medföra en liknande effekt för riksdagen, anser motionären.

#### *Uppgifter från Riksdagens förvaltningskontor*

##### Pensionsfrågor (mot. K217)

År 1988 genomfördes en reformering av riksdagens pensionssystem då viss-tidspension och avgångsersättning ersattes med pension och inkomstgaranti. Ett av motiven för att införa inkomstgarantisystemet var att skapa en trygghet för ledamöter som lämnade riksdagen före fyllda 50 år.

Reglerna ändrades år 1994 då nu gällande lag (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter infördes. Ändringen av riksdagsledamöternas egenpensioner, dvs. ålderspension och sjukpension, samt efterlevandeförmåner innebar en närmare anslutning till vad som gäller för statstjänstemän i motsvarande lönenivå enligt det nya pensionsavtalet, PA-91. Genom ändringen infördes rätten till egenlivränta för ledamot som slutar efter minst tre års sammanhängande tid i riksdagen.

Huvudsyftet med att bevilja egenlivränta var att kompensera bortfallet av pensionsgrundande tid i andra pensionssystem, när man t.ex. är tjänstledig från en anställning för ett riksdagsuppdrag.

En ledamot som har minst sex pensionsgrundande år och slutar efter 50 års ålder har rätt till en ålderspension. En statstjänsteman som slutar vid 50 års ålder eller senare men före 65 års ålder är endast berättigad till en egenlivränta. En statstjänsteman måste i princip uppnå 65 års ålder för att erhålla tjänstepension enligt PA 91, om hon eller han inte gör förtida uttag av pensionen.



För statstjänstemän fordras 30 år för full ålderspension och egenlivränta, enligt PA-91. Enligt PA-91 kan en statstjänsteman tjäna in egenlivränta tidigast från 31 års ålder (28 + 3 år), medan det inte finns någon undre gräns för riksdagsledamöter.

Förslaget i motion K217 innebär att en ledamot skall intjäna ålderspension (dvs. 12 år för full pension) för alla riksdagsår, oavsett ålder. Det innebär att en person som blir riksdagsledamot som 20-åring och som slutar efter 12 års sammanhängande tjänstgöring intjänar full ålderspension från riksdagen vid 32 års ålder. En statsanställd har under motsvarande period intjänat 4/30-egenlivränta enligt PA-91.

Förslaget i motionen innebär således att man frångår jämförelsen med systemet för statligt anställda. Det skulle även medföra en betydligt högre pensionskostnad för riksdagen.

I sammanhanget bör tilläggas att riksdagens pensionssystem är en komplettering till det allmänna pensionssystemet. De inkomster som en ledamot intjänar under ledamotstiden är således även pensionsgrundande i det allmänna systemet upp till 7,5 förhöjda prisbasbelopp. Numera jämföras även inkomstgarantin med inkomst av anställning under de fem första åren genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 1999 (1998/99:RFK2, KU1, rskr. 92).

#### Sjukvårdsförmåner (mot. K253)

Enligt 15 kap. 2 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter har en riksdagsledamot rätt till sjukvårdsförmåner motsvarande dem som tillkommer arbetstagare hos riksdagen. Sjukvårdsförmåner är reglerade i 7 kap. kollektivavtal RALF. Enligt avtalet är en förutsättning för att kostnader skall kunna ersättas är att registrering i förekommande fall har skett i ett apotekskort eller högkostnadskort (2 §). Ersättning kan betalas enligt följande och med angivna belopp.

Ersättning med 95 kronor kan lämnas för läkarvård, tandvård i form av oralkirurgisk behandling samt psykologbehandling. För sjukgymnastik kan ersättning utbetalas med 55 kr per besök. Sjukhusvård ersätts med högst 70 kr per vård dag. Receptbelagda läkemedel, som omfattas av högkostnads-skydd, ersätts med hela kostnaden. Vid insjuknande vid tjänsteresa och förrättning utomlands ersätts skäliga och om möjligt styrkta kostnader för sjukvård, tandvård och läkemedel. Utbetalad ersättning för läkarbesök etc. är skattepliktig om vården har givits inom offentligt finansierad sjukvård. Utbetalad ersättning för läkemedel är också skattepliktig.

Reglerna ger också arbetsgivaren möjlighet att om det finns särskilda skäl lämna ersättning utöver de ovan angivna beloppen. Det innebär också stöd för att rehabiliteringsinsatser utöver vad som angivits i lagen om allmän försäkring kan genomföras för att uppfylla de stränga krav som numera ställs på en arbetsgivare.

Vid utformningen av ersättningslagen 1994 var en bärande princip att, där det fanns likheter i förutsättningar, riksdagsledamöterna skulle behandlas på samma sätt som arbetstagare hos riksdagen. Det gav fördelen att man inte skulle behöva utforma särskilda regler för ledamöterna, varigenom tolk-

ningsproblemen skulle förenklas. Genom att slippa särregler slipper man också förklara varför särregler utformats för riksdagsledamöterna och vilka skillnaderna är visavi reglerna för arbetstagare. Bestämmelserna om sjukavdrag och sjukvårdsförmåner bedömdes utgöra sådana frågor där det fanns fog för samma behandling som tjänstemän.

#### Redovisning av kostnader (mot. K289)

Vid sitt sammanträde den 20 oktober uppdrog förvaltningsstyrelsen åt förvaltningskontoret att genomföra en generell översyn av nuvarande resehantering och till novembersammanträdet återkomma med förslag till åtgärder för att förbättra rutiner samt ge förslag till komplettering eller ändring av regelverket.

#### *Utskottets bedömning*

I motion K217 (m) föreslås att reglerna för ålderspension från 65 år ändras så att förmånen intjänas (dvs. 12 år för full pension) för alla riksdagsår, oavsett ålder. Som framgår av vad Riksdagens förvaltningskontor anfört var ett av motiven för att införa inkomstgarantisystemet 1988 att man ville skapa en trygghet för ledamöter som lämnade riksdagen före 50 års ålder. 1994 års reform innebar att pensionssystemet för riksdagens ledamöter anslöt närmare till vad som gäller för statstjänstemän i motsvarande lönenivå. Huvudsyftet med att bevilja egenlivränta var att kompensera bortfallet av pensionsgrundande inkomst i andra pensionssystem, t.ex. vid ledighet då man utövar sitt riksdagsuppdrag. Som förvaltningskontoret framhåller innebär förslaget i motionen att man skulle frångå överensstämelsen med systemet för statligt anställda och att premiekostnaden för riksdagen skulle öka. Med hänvisning till de här beskrivna omständigheterna är utskottet inte berett att tillstyrka motionen. Samtidigt vill utskottet framhålla att det, bl.a. med hänsyn till att det blir allt vanligare att ledamöter lämnar riksdagen före 50 års ålder, kan vara motiverat att i samband med en framtida översyn av pensionssystemet för riksdagsledamöterna beakta vad som anförs i den här aktuella motionen. Med detta får motion K217 (m) anses besvarad och avstyrks därmed.

I motion K253 (mp) föreslås att ersättningen för riksdagsledamöternas sjukvårds- och läkemedelskostnader avskaffas. I motion K269 (v) föreslås att förmånen med fri medicin avskaffas. Utskottet konstaterar att strävan vid införandet 1994 av regler för här aktuella ersättningar var att riksdagsledamöterna i detta hänseende skulle behandlas på samma sätt som arbetstagare hos riksdagen. Allmänna rättvisehänsyn och praktiska omständigheter talar enligt utskottets mening mot att ersättningssystemet ändras på det sätt som föreslås i motionerna. Mot denna bakgrund avstyrks motionerna K253 (mp) och K269 (v).

Några ändringar i ersättningssystemet är enligt utskottet således inte motiverade med anledning av dessa motioner. Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget B 1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. anvisas 513 360 000 kr för år 2000.

I motion K289 (m) efterlyses ett bättre system än det nuvarande för redovisning av riksdagsledamöternas utlägg. Förvaltningsstyrelsen har den 20 oktober 1999 uppdragit till förvaltningskontoret att genomföra en generell översyn av nuvarande resehantering och till novembersammanträdet återkomma med förslag till åtgärder för att förbättra rutiner samt ge förslag till komplettering eller ändring av regelverket. Med detta får motion K289 (m) anses besvarad, varför den avstyrks.

## Riksdagens förvaltningskostnader

### *Propositionen*

I propositionen föreslås att *anslaget B 2 Riksdagens förvaltningskostnader* anvisas ett ramanslag på 431 965 000 kr för budgetåret 2000.

Utgifterna inom anslaget avser bl.a. löner, administration, fastighetsförvaltning, intern service, säkerhet, datateknik, förlagsverksamhet, bibliotek och informationsverksamhet. Medel från anslagssparandet föreslås överföras till anslaget B 1 Riksdagens ledamöter och partier med 27 miljoner kronor. Investeringar beräknas uppgå till 81 miljoner kronor, vilket är en ökning jämfört med föregående budgetår då de uppgick till 67 miljoner kronor. Av de totala investeringarna för år 2000 föreslås 38,3 miljoner kronor finansieras genom anslag och återstoden, 42,7 miljoner kronor, genom upptagande av lån i Riksgäldskontoret. I propositionen föreslås att riksdagen bemyndigar riksdagens förvaltningsstyrelse att för budgetåret 2000 besluta om lån i Riksgäldskontoret till investeringar i riksdagens fastigheter och IT-verksamhet till ett sammanlagt belopp av 71 300 000 kr.

### *Förvaltningsstyrelsen*

Enligt förvaltningsstyrelsen kommer år 2000 att kännetecknas av ökade insatser för förbättringar i ledamöternas arbetssituation, som framgått av det föregående. Dessutom finns medel avsatta för att förbereda EU-ordförandeskapet år 2001. Dessa satsningar har krävt kraftiga besparingar inom andra verksamheter, framför allt IT-verksamheten. Kostnaderna för att långsiktigt säkra Riksbbyggnadernas grundläggning uppskattas till ca 150 miljoner kronor. Insatserna för detta projekt under år 2000 beräknas uppgå till 20 miljoner kronor, vilket föreslås lånefinansieras genom Riksgäldskontoret. Föregående års restriktiva hållning till anspråk på ökade personalresurser fortsätter enligt förvaltningsstyrelsen. Övertidsuttaget ökade under 1998 och ligger ännu på en hög nivå. Förvaltningsstyrelsen föreslår att EU-bevakningen i tidningen *Från Riksdag & Departement* förstärks. Det avsätts också resurser för att förverkliga en Internetversion av tidningen. Till följd av ökad lånefinansiering minskar förvaltningskostnaderna väsentligt de år stora investeringar skall genomföras. Det kommer också att medföra att förvaltningskontorets budget blir en mer renodlad driftsbudget med en åtskillnad mellan driftskostnader och investeringar.

I motion 1999/2000:K302 delvis av Ingvar Svensson m.fl. (kd) föreslås att anslaget för riksdagens förvaltningskostnader bör minskas med 21 miljoner kronor år 2000. Besparingen bör enligt motionärerna kunna ske utan att den egentliga verksamheten påverkas negativt.

#### *Utskottets bedömning*

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget B 2 Riksdagens förvaltningskostnader anvisas 431 965 000 kr för budgetåret 2000. Motion K302 delvis (kd), i vilken yrkas att anslaget bör minskas med 21 miljoner kronor, avstyrks. Med anledning av förvaltningsstyrelsens yrkande 3 föreslår utskottet att riksdagen godkänner förvaltningsstyrelsens förslag till överföring för budgetåret 2000 av anslagssparande på 27 miljoner kronor från anslaget B 2 Riksdagens förvaltningskostnader till anslaget B 1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. Utskottet tillstyrker vidare förvaltningsstyrelsens yrkande 4, enligt vilket riksdagen föreslås bemyndiga förvaltningsstyrelsen att för budgetåret 2000 besluta om lån i Riksgäldskontoret till investeringar i riksdagens fastigheter och IT-verksamhet till ett sammanlagt belopp av 71 300 000 kr.

### **Riksdagens ombudsmän**

#### *Propositionen*

I propositionen föreslås att till *anslaget B 3 Riksdagens ombudsmän, Justitieombudsmännen*, anvisas 43 998 000 kr för år 2000. Vid medelsberäkningen har Riksdagens ombudsmän utgått från att några stora avvikelser från nuvarande förhållanden bl.a. avseende ärendemängden inte kommer att inträffa. För att möta de ökande krav som den internationella verksamheten ställer på myndigheten vad gäller spridning av Sveriges unika erfarenheter av ett utvecklat system för tillsyn genom parlamentariska ombudsmän är det emellertid enligt JO nödvändigt att förstärka organisationen med ytterligare en person.

#### *Förvaltningsstyrelsen*

Förvaltningsstyrelsen har inga invändningar mot förslaget. Den personalförstärkning som JO begär tar dock inte förvaltningsstyrelsen ställning till utan det får ankomma på konstitutionsutskottet att bedöma behovet av personalförstärkning.

#### *Utskottets bedömning*

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att till anslaget B 3 Riksdagens ombudsmän, Justitieombudsmännen, anvisas 43 998 000 kr för år 2000.

Utskottet, som tagit del av JO:s budgetunderlag och en särskild promemoria från chefs-JO samt inhämtat uppgifter från Riksdagens förvaltningskontor

angående beräkningen av anslaget till JO för 2000, har inga invändningar mot JO:s önskan att inrätta en ny tjänst med huvudsaklig inriktning på administrationen av myndighetens internationella verksamhet. Utskottet vill dock markera att utskottets ställningstagande inte skall ses som normerande för framtida beslut om JO:s organisation, bemanning m.m. Ärenden av detta slag bör enligt utskottets mening beredas på sedvanligt sätt av Riksdagens förvaltningskontor och förvaltningsstyrelsen. Utskottet har ingen annan mening än JO om att den aktuella personalförstärkningen bör ske med verkan från den 1 januari 2000. Därvid förutsätter utskottet att kostnaderna för en ny tjänst kan rymmas inom anslaget enligt budgetpropositionen och att eventuellt återstående detaljer angående finansieringen får lösas till budgetåret 2001.

## Regeringen m.m.

Inom verksamhetsområdet Regeringen m.m. ryms Regeringskansliets förvaltningsanslag *C 1 Regeringskansliet m.m.* samt anslagen *C 2 Svensk författningssamling*, *C 3 Allmänna val* och *C 4 Stöd till politiska partier*.

För budgetåret 2000 föreslås för verksamhetsområdet sammanlagt 2 648 400 000 kr.

## Regeringskansliet

### *Propositionen*

*Anslaget C 1 Regeringskansliet m.m.* finansierar Regeringskansliets förvaltningskostnader, kommittéväsendet, andra utredningar m.m. Utrikesdepartementets verksamhet redovisas under utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell verksamhet i propositionen. Utgifter för specialattachéer vid utlandsmyndigheterna som har ett annat departement än Utrikesdepartementet som huvudman ingår dock i Regeringskansliets anslag. Regeringen avser att föreslå riksdagen en sammanslagning av Regeringskansliets och Utrikesdepartementets förvaltningsanslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse från den 1 januari 2002. Hösten 1998 genomfördes förändringar i den departementala organisationen med innebörd att antalet departement minskades från 13 till 10. Ett nytt näringsdepartement tillskapades, och de tidigare Kommunikations-, Arbetsmarknads-, Närings- och handels samt Inrikesdepartementen upphörde vid utgången av 1998.

I vårpropositionen 1998 har regeringen redovisat avsikten att, i syfte att förstärka regeringens ledning och styrning av statsförvaltningen, öka kvaliteten i Regeringskansliets beredning av regeringsärenden samt förbereda och genomföra det svenska ordförandeskapet i EU år 2001 m.m., borde utgiftsområde 1 tillföras 222 miljoner kronor för år 1999, 322 miljoner kronor för år 2000 och 547 miljoner kronor för år 2001 (prop. 1997/98:150 s. 100). I budgetpropositionen för 1999 föreslogs för det nämnda ändamålet en anslagshöjning för år 1999 med 250 miljoner kronor (prop. 1998/99:1 s. 17). Enligt budgetpropositionen för 2000 har sammanlagt 455 miljoner kronor för åren 2000 och 2001 avsatts för arbetet inför och under Sveriges ordförande-

skap i EU:s ministerråd år 2001. Enligt den detaljbudget som nu tagits fram finns det ett behov av ytterligare 140 miljoner kronor för vardera åren 2000 och 2001. Den sammanlagda budgeten för att genomföra ordförandeskapet beräknas till ca 735 miljoner kronor. Utgifterna hänförs till mötesverksamheten i Sverige med ett toppmöte, press, information och kulturinsatser, departementsförstärkningar, IT samt utbildningskostnader. Av dessa kommer enligt propositionen 485 miljoner kronor att avsättas i budgetpropositionen för år 2001. Regeringen bör dock ha möjlighet att redan under år 2000 beställa varor och tjänster som är förknippade med ordförandeskapet men som ger upphov till utgifter först år 2001. Regeringen förslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000 i fråga om ramanslaget C 1 Regeringskansliet m.m. besluta om varor och tjänster som innebär utgifter på högst 485 miljoner kronor år 2001 för genomförandet av det svenska ordförandeskapet i EU. Konstitutionsutskottet har som ett led i sin beredning av denna del av betänkandet inhämtat viss kompletterande information genom en särskild redovisning av förvaltningschefen Gunilla Olofsson.

Inom Regeringskansliet pågår för närvarande en intern utredning vars förslag skall visa hur Regeringskansliet långsiktigt bör dimensioneras från år 2001. I avvaktan på resultatet av denna utredning föreslår regeringen att Regeringskansliet tillförs 50 miljoner kronor år 2000. Detta innebär enligt propositionen i praktiken en minskning för den ordinarie verksamheten i förhållande till innevarande år.

Regeringen avser att inom ramen för förändrings- och förnyelsearbetet prioritera utvecklingen av den interna styrningen och ledningen, IT-utveckling, utveckling av nya arbetsformer, kompetensutveckling och utveckling av informations- och kommunikationsverksamheten.

Som nämnts i det föregående avser regeringen att från den 1 januari 2002 till utgiftsområde 1 Rikets styrelse, som handhas av konstitutionsutskottet, flytta anslaget A 1 Utrikesförvaltningen inom utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan, som handhas av utrikesutskottet. Enligt propositionen blir det allt svårare att upprätthålla en gräns mellan nationell politik och utrikespolitik som en följd av globaliseringen och EU-medlemskapet. Genom sammanslagningen avses styrningen underlättas samtidigt som resursanvändningen fördelas bättre. Med den beskrivna förändringen kommer utgiftsområde 5 att förändras väsentligen. Med anledning av den planerade anslagssammanslagningen avser regeringen senast i vårpropositionen år 2001 återkomma till riksdagen med förslag om ändring i lagstiftningen om indelningen i utgiftsområden, som återfinns i tillägg till riksdagsordningen.

Regeringen föreslår sammanfattningsvis att anslaget C 1 skall uppgå till 2 497 155 000 kr för år 2000.

#### *Motionerna*

I motion 1999/2000:K302 delvis av Ingvar Svensson m.fl. (kd) föreslås en besparing på anslaget C 1 med 400 miljoner kronor för år 2000. Enligt motionen kan utvecklingen och anpassningen av Regeringskansliet mycket väl ske genom organisationsförändringar och rationaliseringar utan att ytterligare

resurser tillförs. Den utvecklade informationstekniken borde leda till tidsbesparingar i de administrativa rutinerna. Motionärerna anser att ramhöjningen på 250 miljoner kronor för år 1999 bör återtas. Det ytterligare anslaget på 50 miljoner kronor bör inte beviljas. Ramen för EU-ordförandeskapet bör minskas med 100 miljoner kronor. Sammanlagt bör anslaget minskas med 400 miljoner kronor.

I *motion 1999/2000:K355 av Åsa Torstensson m.fl. (c)* föreslås att anslaget C 1 Regeringskansliet bör minskas med 200 miljoner kronor för år 2000 (yrkande 4). Motionärerna menar bl.a. att kostnaderna vid samgående med Utrikesdepartementet bör rymmas inom Regeringskansliets ordinarie anslag. Samgåendet borde bidra till en mer effektiv förvaltning och därpå följande kostnadsbesparingar.

I *Folkpartiet liberalernas partimotion 1999/2000:Fi212* föreslås att anslaget C 1 minskas med 200 miljoner kronor i förhållande till propositionens förslag (yrkande 8 delvis). I motionen anförs att Regeringskansliet under den socialdemokratiska regeringens tid har vuxit starkt. Det är enligt motionen viktigt att standarden i Regeringskansliet är hög och lönerna konkurrenskraftiga, men regeringens politiserande ambitioner har enligt motionen varit för stora. Genom en mera begränsad ökning kan de krav som EU-ordförandeskapet ställer tillgodoses.

#### *Utskottets bedömning*

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget C 1 Regeringskansliet m.m. för år 2000 bör uppgå till 2 497 155 000 kr. Utskottet föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000 i fråga om anslaget C 1 beställa varor och tjänster som innebär utgifter under år 2001 för genomförandet av det svenska ordförandeskapet i EU (yrkande 1). Utskottet avstyrker motionerna K302 delvis (kd), K355 yrkande 4 (c) och Fi212 yrkande 8 delvis (fp), i vilka föreslås att anslaget bör minskas med 400, 200 respektive 200 miljoner kronor.

### **Svensk författningssamling**

#### *Propositionen*

Regeringen föreslår ett oförändrat anslag till C 2 *Svensk författningssamling* på 1 011 000 kr för år 2000.

#### *Utskottets bedömning*

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget C 2 *Svensk författningssamling* bör uppgå till 1 011 000 kr år 2000.

*Propositionen*

I propositionen föreslås att *anslaget C 3 Allmänna val* skall uppgå till 5 000 000 kr för år 2000. Från anslaget betalas statens kostnader för valsedlar, valkuvert och andra valtillbehör samt ersättningar till vissa myndigheter m.m. för biträde i samband med allmänna val. Kostnaderna för 1998 års riksdagsval blev lägre än beräknat, vilket bidrog till ett stort anslagssparande på 85 miljoner kronor. 37,5 miljoner kronor av detta sparande har under 1999 dragits in. Regeringen föreslår i tilläggsbudget i den här aktuella propositionen att 10 miljoner kronor engångsvis överförs till anslaget B 1 Åklagarorganisationen inom utgiftsområde 4.

Inom Justitiedepartementet förbereds för närvarande ett antal åtgärder som bland annat syftar till att fördjupa det medborgerliga deltagandet i grundläggande demokratiska planerings- och beslutsprocesser. Regeringen avser att återkomma i samband med vårpropositionen år 2000 angående frågan om genomförandet av dessa förslag.

*Utskottets bedömning*

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget C 3 Allmänna val skall uppgå till 5 miljoner kronor år 2000.

**Stöd till politiska partier***Propositionen*

Regeringen föreslår i propositionen att *anslaget C 4 Stöd till politiska partier* skall uppgå till 145 200 000 kr för år 2000.

Statligt stöd till politiska partier lämnas dels som partistöd, dels som kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Nu gällande belopp fastställdes 1996 till sin nuvarande nivå. Anslaget för år 1999 är 139 900 000 kr.

*Motionerna*

I *motion 1999/2000:K334 av Per Unckel m.fl. (m)* föreslås att anslaget C 4 minskas med 96,8 miljoner kronor i förhållande till propositionens förslag. I motionen anförts bl.a. att det är avgörande för väljarnas förtroende för de politiska partierna att dessa kan leva upp till väljarnas förväntningar och att de har hela sin lojalitet hos valmanskåren. Detta förutsätter enligt motionen att partierna förmår hålla sig oberoende gentemot alla särintressen. Partierna bör inte heller vara beroende av stöd från den offentliga sektorn. I partistödet ligger enligt motionärerna också en konserverande effekt då det utgår endast till partier som är representerade i riksdagen. Mot bakgrund av tidigare krav på minskning av partistödet som partiet framfört föreslås nu att partistödet minskas till en tredjedel av det nuvarande. För åren 2001 och 2002 föreslås samma årliga besparing.



I *Folkpartiet liberalernas partimotion 1999/2000:Fi212* föreslås att parti-stödet minskas med 30 miljoner kronor i förhållande till propositionens förslag (yrkande 8 delvis). I motionen anförts att partiernas beroende av offentliga medel på sikt bör begränsas och att en viss minskning av det statliga partistödet därför är motiverad.

#### *Utskottets bedömning*

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget C 4 Stöd till politiska partier skall uppgå till 145 200 000 kr år 2000. Utskottet avstyrker motionerna K334 (m), enligt vilken anslaget bör minskas med 96,8 miljoner kronor, och Fi212 yrkande 8 delvis (fp), enligt vilken anslaget bör minskas med 30 miljoner kronor.

### Centrala myndigheter

Verksamhetsområdet omfattar Justitiekanslern, Datainspektionen och Saminget. Regeringen föreslår att 58 miljoner kronor anslås till verksamhetsområdet för år 2000.

### Propositionen

#### *Justitiekanslern*

I propositionen föreslås att *anslaget D 1 Justitiekanslern* skall uppgå till 12 651 000 kr för år 2000. Av resultatredovisningen framgår att antalet inkomna ärenden för första gången sedan 1995 har minskat jämfört med det föregående året. Antalet inkomna ärenden har minskat med ca 10 % och antalet avgjorda ärenden har ökat med 6 %. Antalet ej avgjorda ärenden vid årets slut jämfört med 1997 har minskat med ca 35 %. Med beaktande av att personalomsättningen har varit ovanligt hög får JK:s resultat för budgetåret 1998 enligt regeringens bedömning anses som mycket gott. Vissa författningsändringar har trätt i kraft som har betydelse för JK:s verksamhet. Instruktionen har ändrats i syfte att tillsynsverksamheten skall inriktas på rättsliga systemfrågor. JK skall däremot inte längre vara skyldig att pröva klagomål från enskilda. Ändringar på tryck- och yttrandefrihetens område kommer att ge JK möjlighet att helt eller delvis delegera åklagaruppgiften beträffande vissa yttrandefrihetsbrott till allmän åklagare. Ändringarna medför också att tillämpningsområdet för yttrandefrihetsgrundlagen utökas. Vissa ändringar på skadeståndsrättens område innebär utökade möjligheter till ersättning för den som varit berövad sin frihet eller utsatt för andra tvångsingripanden från det allmännas sida.

En teknisk justering har gjorts av anslaget avseende premierna för avtalsförsäkringar. Anslaget har på denna grund tillförts 906 000 kr.

Regeringen föreslår att *anslaget D 2 Datainspektionen* skall vara 30 365 000 kr för år 2000.

I propositionen framhålls att den nya personuppgiftslagen innebär stora förändringar för Datainspektionens verksamhet. Licensavgifterna har avskaffats och licens- och tillståndssystemet i datalagen upphör slutligt i oktober 2001. T.o.m. den 30 september detta år skall Datainspektionen tillämpa både den gamla och den nya lagen. I och med att övergångsperioden upphör och datalagen helt ersätts av personuppgiftslagen får enligt propositionen inspektionen en väsentligt annorlunda roll. Ansvaret för behandlingen av personuppgifter skall ligga främst hos den som har ansvaret för verksamheten. Integritetsskyddet blir därmed decentraliserat i mycket större omfattning än i dag. Detta påverkar enligt propositionen inriktningen och omfattningen av Datainspektionens verksamhet. Mot bakgrund av att den tekniska utvecklingen innebär nya integritetsrisker och aktualiserar nya dimensioner på integritetsfrågorna avser regeringen att tillsätta en utredare med uppgift att analysera vissa utvecklingstendenser och överväga den framtida inriktningen och finansieringen av Datainspektionens verksamhet.

Anslaget har tillförts 1 449 000 kr med anledning av en teknisk justering avseende kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna.

### *Sametinget*

I propositionen föreslås att för *anslaget D 3 Sametinget* anvisas 15 309 000 kr för år 2000.

Enligt regeringen uppvisar Sametingets årsredovisning stora brister vilket försvårar bedömningen av 1998 års resultat. Från RRV:s sida har invänts att årsredovisningens resultatredovisningsdel inte till alla delar är rättvisande. Bl.a. saknas dokumentation som verifierar lämnade uppgifter och omdömen i årsredovisningen. Enligt RRV bör Sametinget inför kommande år se över sina rutiner för utarbetande av årsredovisningens resultatredovisningsdel. Från utgiftsområde 23 anslaget D 1 Främjande av rennäringen m.m. överförs engångsvis 800 000 kr för budgetåret 2000 för att möjliggöra en förstärkning av Sametingets ekonomiadministration. I regleringsbrevet för 1999 har Sametinget ålagts att dels utarbeta en programplan, dels kvalitetssäkra sin ekonomiadministration och hela sin verksamhet. Genom ändring i förordningen (1993:327) med instruktion för Sametinget avser regeringen klarare definiera ansvars- och befogenhetsfördelning mellan plenum, styrelse och kansli för att motverka oklara roller och otillräcklig uppföljning av verksamheten. Anslaget har tillförts 786 000 kr till följd av en teknisk justering avseende kompensation för premierna för avtalsförsäkringar.

### **Utskottets bedömning**

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att 58 miljoner kronor anslås till verksamhetsområdet Centrala myndigheter för år 2000. Detta innebär att

## Mediefrågor

### Inledning

Verksamhetsområdet omfattar myndigheterna inom press-, radio- och TV-området samt presstödet och stöd till radio- och kassettidningar. Övriga verksamheter inom medieområdet redovisas under utgiftsområde 17. Regeringen förslår att 684 900 000 kr anslås för verksamhetsområdet för år 2000.

### Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

#### Inledning

Presstödsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till dagspressen. Taltidningsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar. De båda nämndernas förvaltningsuppgifter fullgörs av Presstödsnämndens kansli.

#### Propositionen

I propositionen föreslås att 5 387 000 kr anvisas till *anslaget E 1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* för år 2000. För år 1998 redovisas ett anslagssparande på 2 693 000 kr. Regeringen har beslutat ställa 1,5 miljoner kronor av anslagssparandet till regeringens disposition. På tilläggsbudget i propositionen föreslås att anslaget minskas med den nämnda summan för förstärkning av presstödet. Anslagssparandet kommer som en följd av detta att användas till kostnader under anslaget. I propositionen föreslås att anslaget ökas med 750 000 kr vilket motsvarar en tillfällig minskning som genomfördes för år 1999. En teknisk justering i mindre omfattning har gjorts av anslaget avseende korrigerings i tidigare inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringar.

#### Motionen

I *motion 1999/2000:K354 av Per Unckel m.fl. (m)* föreslås att Presstödsnämnden bör avvecklas fr.o.m. år 2001 som en konsekvens av partiets förslag att avveckla presstödet. Det sistnämnda förslaget behandlas i nästa avsnitt av detta betänkande. I motionen föreslås också att bevakningsuppgifter avseende ännu återstående lån m.m. övertas av Kammarkollegiet (yrkande 3).

#### Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att 5 387 000 kr anvisas anslaget E 1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden för år 2000.

I motion K354 yrkande 3 (m) föreslås att Presstödsnämnden bör avvecklas fr.o.m. år 2001. Eftersom riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen i denna del avser endast budgetåret 2000 avstyrks motionen.

## Regeländringar beträffande presstödet

### *Propositionen*

I juni 1999 presenterade Kulturdepartementet en promemoria (Ku1999/1913/Me) med förslag om vissa ändringar i presstödsförordningen. I promemorian behandlas bl.a. frågan om tröskeeffekter, som kan drabba tidningar vilkas upplagor sjunker under kvalifikationsgränsen och som riksdagen bett regeringen uppmärksamma (1997/98:KU1, rskr. 94). Vissa frågor som berör endagstidningarnas möjligheter att ingå i samdistributionen, som också ingick i det nämnda tillkännagivandet, skall enligt propositionen utredas av Presstödsnämnden.

Regeringen föreslår att tröskeeffekten i fråga om driftsstödet mildras för lågfrekventa dagstidningar. Förslaget innebär att sådana tidningar vilkas upplaga hamnar under gränsen 2 000 exemplar men över 1 500 exemplar får ett oreducerat driftsstöd under en period av högst två år. Ett nytt oreducerat driftsstöd till en tidning vars upplaga understiger 2 000 exemplar kan beviljas först när upplagan överstiger 2 000 exemplar under minst tre år.

I propositionen föreslås också att gränsen för hushållstäckning, högst 40 %, skall sänkas till 30 % för hög- och medelfrekventa tidningar. Regeln skall gälla tidningar där beslut om nytt driftsstöd fattats för år 1998 eller senare. Tidningar som får driftsstöd under 1999 och vilkas rätt till stöd upphör med anledning av förslaget bör enligt propositionen få reducerat driftsstöd enligt gällande avvecklingsregel i presstödsförordningen. Under avvecklingen upprätthålls inte kravet på att tidningens redaktionella innehåll skall uppgå till 51 % av det totala innehållet. Motivet till den föreslagna regeländringen är att det inte är försvarbart att presstödet används för att stödja tidningar med stark ställning på annonsmarknaden och som har goda inkomster.

### *Motionerna*

I motionerna 1999/2000:K281 och K290 av Ragnwi Marcelind och Inger Strömbom, båda (kd) föreslås att lågfrekventa tidningar som har en upplaga mellan 6 500 och 7 000 exemplar bör få ett oförändrat driftsstöd under en period av högst två år och att stödet därefter avvecklas (mot. K281 och K290). Ett nytt oreducerat stöd till en tidning vars upplaga understiger 7 000 exemplar bör beviljas först när upplagan överstiger 7 000 exemplar under minst tre år (mot. K281). I motionerna anförs att tidningar med upplagor i det nämnda intervallet löper stor risk att falla under den gräns, 7 000 exemplar, som utgör nedre gräns för stödet.

I motion 1999/2000:K298 av Ulf Björklund (kd) och Elver Jonsson (fp) föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om behovet av ett särskilt presstöd till tidningen Samefolket med

tanke på den speciella uppgift tidningen har som den enda samiska pressrösten i Sverige (yrkande 1). I motionen föreslås vidare att en utredning bör tillsättas med uppgift att klarlägga hur presstödet till tidningen Samefolket skall utformas vid en övergång till endagstidning med veckovis utgivning (yrkande 2). Det föreslås också att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag och medelsanvisning i samband med tilläggspropositionen i april år 2000 (yrkande 3). Motionärerna anför att tidskriften Samefolket utges månadsvis och har en upplaga på ca 2 000 exemplar. Den erhåller stöd med 1,4 miljoner kronor – som motsvarar ca 60 % av tidningens kostnader – via Sametingets kulturråd. I och med tillkomsten av Sametinget har enligt motionärerna behovet av en bredare plattform för den samiska debatten gjort sig gällande. En månadstidning med begränsat utrymme är inte tillräckligt för att hantera den nya samiska samhällssituationen. Enligt motionärernas mening är det osannolikt att stödet via Sametinget kan bli av en sådan omfattning att det möjliggör en utgivning av en samisk dagstidning med veckoutgivning. Ett statligt utvecklingsbidrag är väl befogat, anser motionärerna.

I *motion 1999/2000:K353 av Siv Holma och Stig Eriksson, båda (v)* föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av presstödsregler (yrkande 3). Enligt propositionen om nationella minoriteter ger nuvarande presstödsregler ett tillräckligt stöd för samiska, finska meänkieli. I dag finns tre tidningar som vänder sig till finnar och tornedalingar, nämligen Viikkoviesti, Ruotsin Suomalainen och Haparandabladet och som har presstöd. Detta är enligt motionärerna bra men inte tillräckligt för att kunskapen om språket bland de nationella minoriteterna på sikt skall kunna bevaras och ökas. Dessa tidningar är speciella och utbredningen är inte särskilt stor. De flesta finnar har t.ex. större intresse av den tidning som finns där vederbörande är bosatt. Därför bör enligt motionärerna en översyn av presstödsreglerna ske med inriktning på att de tidningar som dagligen ger ut en eller flera sidor på ett av minoritetsspråken ges ett bättre stöd.

#### *Uppgifter från Presstödsnämndens kansli*

Stöd till endagstidningar i vissa fall (mot. K281 och K290)

Med nuvarande regler om avveckling av driftsstöd erhåller en dagstidning som hamnar under gränsen 2 000 exemplar en minskning med 562 666 kr. För en dagstidning som hamnar under 7 000 exemplar minskar stödet med 602 800 kr. Skillnaden mellan stödet till riksspridda endagstidningar med en upplaga strax under 7 000 exemplar och endagstidningar med en upplaga understigande 2 000 exemplar kan enligt Presstödsnämndens kansli synas orättvis, särskilt om man också beaktar att de förstnämnda tidningarna, vilkas upplaga sjunker under 7 000 exemplar, direkt får en minskning av stödet med 603 000 kr, medan de sistnämnda tidningarna får oförändrat stöd under två år innan avtrappningen sker. De tidningar som befinner sig i närheten av gränsen 7 000 exemplar är Kristdemokraten och NU (fp).

Frågan om presstödet kan utgå till tidningen Samefolket vid en övergång till veckoutgivning har inte prövats i Presstödsnämnden. Enligt 1 kap. 6 § presstödsförordningen (1990:524) avses med dagstidning inte en tidning "vars redaktionella innehåll till övervägande del är inriktat på avgränsade intresseområden och/eller delar av samhället såsom näringsliv och affärsverksamhet, konsumentpolitik, miljöfrågor, idrott, friluftsliv eller frågor med anknytning till kyrkoliv och religion". Den avgörande frågan är om tidningen Samefolkets innehåll skall anses vara inriktat på ett avgränsat intresseområde och/eller anses som ett organ för samernas näring, dvs. renskötsel. Den frågan kan inte besvaras förrän Samefolket i ny tappning har börjat ges ut så att innehållet kan granskas. Frågan om Samefolkets möjligheter bör först prövas utifrån nuvarande bestämmelser i presstödsförordningen innan frågan blir föremål för en särskild utredning.

#### Presstödet till tidningar på minoritetsspråk (mot. K353)

Frågan om ett ökat stöd till den typ av tidningar det här är tal om har tidigare behandlats av Presstödsnämnden. Haparandabladet begärde för något år sedan att nämnden skulle skriva till regeringen och begära att det skulle bli möjligt för en tidning att erhålla ett ökat stöd om tidningen övergår från tvådagars- till tredagarsutgivning. Nämnden avsåg denna begäran med motiveringen att nuvarande presstödsregler nyligen hade varit föremål för översyn, vilket skedde i Pressutredningen 1994. Presstödsnämnden har nyligen fått i uppdrag av regeringen att se över det begränsade driftsstödet som här är aktuellt. Redovisningen av uppdraget sker under våren 2000.

#### Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker propositionens förslag i fråga om regeländringar beträffande presstödet, vilket innebär att utskottet föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om en höjning av driftsstödet (yrkande 2), om mildrad tröskeeffekt för lågfrekventa tidningar (yrkande 3) samt om kravet på hushållstäckning för hög- och medelfrekventa tidningar (yrkande 4).

Beträffande motionerna K281 och K290, båda (kd), i vilka föreslås ändring av reglerna beträffande stödet för lågfrekventa tidningar som har en upplaga på mellan 6 500 och 7 000 exemplar, anser utskottet att det i reglerna för presstödet med nödvändighet finns tröskeeffekter vad avser relationen mellan upplagestorlekar och stödbelopp och att dessa effekter i det enskilda fallet kan anses orättvisa. Enligt utskottets mening är det dock olämpligt att man genom införandet av alltför många undantagsregler rubbar de generella principer som ligger till grund för reglerna om ekonomiskt stöd till dagspressen. Mot denna bakgrund avstyrks motionerna K281 (kd) och K290 (kd).

Enligt motion K298 (kd, fp) finns ett behov av ett särskilt presstödet för tidningen Samefolket (yrkande 1) och att en utredning bör tillsättas med anledning av detta behov (yrkande 2) samt att regeringen i samband med vårpropositionen nästa år bör återkomma till riksdagen med medelsanvisning för

detta ändamål (yrkande 3). Utskottet har från Presstödsnämnden inhämtat att frågan om presstöd kan utgå till tidningen Samefolket vid en övergång till veckoutgivning inte har prövats i Presstödsnämnden. Frågan om tidningens innehåll skall anses vara inriktat på ett avgränsat intresseområde eller anses som ett organ för samernas renskötsel kan enligt Presstödsnämnden inte besvaras förrän Samefolket i en ny skepnad har börjat ges ut så att innehållet kan granskas. Utskottet instämmer i Presstödsnämndens bedömning att frågan om tidningens möjligheter att få stöd först bör prövas utifrån nuvarande presstödsförordning, innan frågan blir föremål för en särskild utredning. På denna grund avstyrks motion K298 (kd, fp).

I motion K353 (v) föreslås en översyn av presstödsreglerna med inriktning på behovet av stöd till de tidningar som dagligen ger ut en eller flera sidor på ett av minoritetsspråken. Enligt vad utskottet erfarit har Presstödsnämnden nyligen fått i uppdrag av regeringen att se över det begränsade driftsstöd som det här är tal om. Med detta får motion K353 yrkande 3 (v) anses besvarad, varför den avstyrks.

### **Presstöd (anslaget)**

#### *Propositionen*

Från anslaget ges bidrag till dagspressen i enlighet med bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524). Presstöd ges i form av driftsstöd och distributionsstöd. Utgifterna för presstöd styrs bl.a. av antalet stödberättigade tidningar och storleken på dessa tidningars upplagor. Under 1998 användes anslagskrediten för att täcka kostnaderna för presstödet inklusive det tillfälliga presstödet. För att minska kreditanvändningen under år 1999 föreslås på tilläggsbudget till propositionen att anslaget tillförs 9 117 000 kr engångsvis. Enligt utgiftsprognosen för år 1999 kommer anslagskrediten att användas med ca 3 miljoner kronor för att täcka utgifterna för presstödet.

Av resultatredovisningen framgår bl.a. att 75 dagstidningar under 1998 beviljades driftsstöd, varav 51 lågfrekventa och 24 hög- och medelfrekventa tidningar, med en sammanlagd upplaga på drygt 700 000 exemplar, vilket motsvarar 17 % av dagspressens totala upplaga det nämnda året. Presstödet motsvarar ca 3 % av branschens omsättning.

Regeringen föreslår i propositionen en generell höjning av driftsstödet motsvarande 4,5 % av de nuvarande stödbeloppen. Den sammanlagda höjningen motsvarar ca 20 miljoner kronor och finansieras inom anslaget för presstödet genom regelförändringar. Höjningen syftar till att underlätta möjligheterna för tidningar med driftsstöd att fortsätta sin utgivning.

Regeringen föreslår att till *anslaget E 2 Presstöd* anvisas 536 579 000 kr, vilket är en förstärkning med 5 miljoner kronor.

#### *Motionerna*

I motion 1999/2000:K354 av Per Unckel m.fl. (m) föreslås att presstödet avvecklas i två steg, varav det första infaller år 2000. I motionen anförs att regeringens inställning till presstödet grundas på en överdriven tilltro till

presstödet positiva effekter på mångfalden, det fria ordet och opinionsbildningen. Erfarenheterna hittills visar emellertid att stödet till stor del har använts för att täcka tidningarnas löpande utgifter i stället för till nödvändiga rationaliseringar. Tidningarna har anpassat sig efter och har blivit beroende av presstödet i stället för att åtgärda de ekonomiska problemen. Enligt motionärerna behövs en reformering och avveckling av presstödet. För att underlätta avvecklingen föreslås en förändring av reklamskatten och införande av en neutral tidningsmoms på 21 %. Presstödet bör enligt motionen avvecklas i två etapper med början år 2000, då stödet bör skäras ned med 300 miljoner kronor (yrkande 1). Presstödet bör avvecklas helt fr.o.m. år 2001 (yrkande 2).

I *motion 1999/2000:K302 delvis av Ingvar Svensson m.fl (kd)* föreslås att en omstrukturering av det statliga presstödet bör göras och att anslaget därför inte bör höjas med 20 miljoner kronor som regeringen föreslagit för år 2000. I motionen anförs att den av regeringen föreslagna besparingen genom regel­förändringar bör utnyttjas som besparing och att ramhöjningen med 5 miljoner kronor inte genomförs.

I *Folkpartiet liberalernas partimotion 1999/2000:Fi212* föreslås att det aktuella anslaget bör minskas med 355 miljoner kronor för år 2000, inklusive den föreslagna höjningen av driftstödet på 5 miljoner kronor (yrkande 8 delvis). Som skäl för förslaget anges i motionen att presstödet snedvrider konkurrensen och att medielandskapet förändrats påtagligt under de senaste åren och att nya typer av tidningar ständigt tillkommer. I *motion 1999/2000:Kr314 av Lennart Kollmats och Kenth Skårvik, båda (fp)*, lämnas samma förslag (yrkande 5). Motionärerna anför bl.a. att de särskilda skäl som fanns då presstödet infördes inte längre är aktuella, eftersom det finns ett rikt utbud av tidningar och dessutom möjlighet att inhämta nyheter genom Internet.

#### *Utskottets bedömning*

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att till anslaget E 2 Presstöd anvisas 536 579 000 kr för budgetåret 2000.

Motion K354 yrkande 1 (m), i vilken föreslås att presstödet bör sänkas med 300 miljoner kronor år 2000, motion K302 delvis (kd), i vilken föreslås en sänkning av anslaget med 20 miljoner kronor, och motionerna Fi212 yrkande 8 delvis och Kr314 yrkande 5, båda (fp), i vilka föreslås att anslaget minskas med 355 miljoner kronor för år 2000, avstyrks.

Även motion K354 yrkande 2 (m) om en fullständig avveckling av presstödet fr.o.m. år 2001 avstyrks eftersom motionen behandlar en fråga som inte kan avgöras inom ramen för budgetproposition 2000.

### **Ändrade ersättningsprinciper för taltidningsutgivning**

#### *Propositionen*

Taltidningsnämnden överlämnade i maj 1998 en promemoria (Ku98/1212/Me) till regeringen med förslag om ändrade ersättningsprinciper för



taltidningsutgivning. En kompletterande promemoria i ärendet lämnades i oktober samma år (Ku98/2073/Me). I promemorian föreslog Taltidningsnämnden att en schablonmodell för ersättning till taltidningarna införs. Taltidningsnämnden skall enligt förslaget vid bestämmandet av stödets storlek beakta skillnaden mellan olika grupper av tidningsföretag. Taltidningsnämnden skall ha möjlighet att begära uppgifter om intäkter och kostnader för verksamheten från tidningsföretagen. De nya ersättningsprinciperna skall börja gälla fullt ut efter en övergångsperiod på två år.

Förslaget innebär att ett schablonbelopp införs för likvärdiga företag avseende t.ex. utgivningsfrekvens och utgivningsort. Schablonen skall omfatta alla kostnader med undantag av kostnader för distribution och framställning av kassetter. Schablonersättningen bör inte gälla RATS-tidningar. De nya ersättningsprinciperna bör gälla fullt ut efter en övergångsperiod på två år. Schablonerna bör beräknas på kostnaderna för taltidningsutgivningen år 1999. Omställningen får inte innebära några ökade kostnader för staten.

#### *Motionerna*

I *motion 1999/2000:K312 av Hillevi Larsson (s)* föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dels behovet av uppföljning av konsekvenserna av föreslagna regeländringar (yrkande 1), dels att läshandikappades möjligheter att tillgodogöra sig dagstidningarnas innehåll inte får försämrans genom nya ersättningsprinciper (yrkande 2). I motionen anförts att utgivarna av taltidningar fruktar att man kommer att sänka kvaliteten för att få kostnadstäckning så mycket att man föredrar att helt lägga ned verksamheten. Det bör finnas goda möjligheter för staten att efter förhandlingar med producenterna för radio- och taltidningarna fastställa villkor och bidragens omfattning. Den föreslagna schablonersättningen utgör enligt motionären ett hot mot utgivningen eller en allvarlig risk för kvalitets-sänkning.

Liknande synpunkter framförs i *motion 1999/2000:K344 av Sinikka Bohlin (s)*. Enligt motionären är det en brist i förslaget att schablonens normvärde likställer en femdagarsstidning med en sexdagarsstidning, vilket är till nackdel för de senare, vilket berör många orter och regioner främst på landsbygden.

I *motion 1999/2000:K355 av Åsa Torstensson m.fl. (c)* föreslås att riksdagen med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrade ersättningsprinciper för taltidningsutgivning (yrkande 2). I motionen anförts att taltidningarna är ett viktigt komplement till den vanliga utgivningen av dagstidningar för att öka tillgängligheten för synskadade till samhällsinformation. För dessa spelar det självfallet stor roll att tidningen ges ut och håller hög kvalitet. En stor försiktighet bör därför iakttas vid förändringar i stödet. Den uppföljning regeringen menar bör göras av det förändrade stödet, och bedömningen av ändamålsenligheten bör därför föregås av en noggrannare analys av de förväntade effekterna och eventuellt behov av kompensation innan taltidningarna upphör med sin utgivning. Regeringen bör återkomma till riksdagen med nytt förslag.

Sedan taltidningutgivningen startade i sin nuvarande form har kostnaderna för tidningsföretagens utgivning av taltidningar ökat. Kostnadsökningarna har för tidningar med liknande utgivningsförhållanden varit mycket olika. Skillnaden mellan t.ex. sexdagartidningar mellan högsta och lägsta nettokostnad var drygt 700 000 kr under 1998. Med nuvarande nettokostnadsprincip finns inga möjligheter för Taltidningsnämnden att påverka kostnadsutvecklingen. Tidningsföretag som rationaliserat och minskat kostnaderna för den papperstryckta tidningen har inte uppvisat motsvarande kostnadsminskningar beträffande taltidningarna.

Det föreslagna systemet med schablonersättning ger enligt Taltidningsnämndens kansli taltidningarna ett bra incitament för en kostnadseffektiv utgivning av taltidningar. Systemet innebär att tidningsföretagen får behålla dels det överskott som kan åstadkommas på schablonen, dels abonnentintäkterna från utgivningen. Det finns en stor potential att öka antalet abonnenter, eftersom man räknar med att det i Sverige finns ca 20 000 människor som är i behov av taltidningar.

När det gäller uppföljning av konsekvenserna av införandet av schablonersättningen fastläggs i propositionen att Taltidningsnämnden skall följa upp konsekvenserna av övergången till det nya ersättningssystemet.

Vid övergången till schablonersättning kommer vissa tidningar att erhålla en lägre ersättning, medan andra tidningar som varit kostnadsmedvetna och inte låtit kostnaderna skjuta i höjden kommer att få en något högre ersättning än tidigare. Det är inte uteslutet att någon av de tidningar som får en lägre ersättning kan komma att lägga ned utgivningen av en radio- eller kassettidning. Sådana tidningar kommer emellertid att erbjudas att starta s.k. RATS-tidningar.

Någon grund för farhågor om att orter och regioner främst på landsbygden skulle få en nackdel med schablonersättningen finns enligt Taltidningsnämndens kansli inte. De nya reglerna kommer främst att gynna landsortstidningar och de tidningar som hållit tillbaka kostnadsstegringarna.

När det gäller kvaliteten på den inlästa taltidningen kan nämnas att Taltidningsnämnden ungefär vartannat år tar in någon eller några utgåvor av samtliga taltidningar för kontroll av inläsningskvaliteten och den inlästa versionens trohet mot förlagan. Taltidningsnämnden svarar också för utbildning av personalen på taltidningsredaktionerna.

Taltidningsnämnden skall enligt propositionen grunda schablonbeloppens storlek med avseende på utgivningsfrekvens på 1999 års utgivningskostnader. Detta innebär att om de faktorer som nuvarande schablonbelopp grundar sig på – 1996 års – behöver korrigeras så kommer detta att ske vid nämndens omräkning av beloppen till 1999 års nivåer och förhållanden.

#### *Utskottets bedömning*

Utskottet tillstyrker propositionens förslag, innebärande att utskottet föreslår att riksdagen godkänner var regeringen föreslår om ändrade ersättningsprinciper för taltidningsutgivning (yrkande 5). Detta innebär att utskottet avstyr-

ker motion K355 (c), i vilken föreslås att propositionens förslag avslås av riksdagen och att regeringen återkommer till riksdagen med ett nytt förslag (yrkande 2).

Enligt motion K312 (s) finns ett behov av en uppföljning av konsekvenserna av de föreslagna regeländringarna (yrkande 1). Av propositionen framgår att den nya ersättningsmodellen bör följas upp kontinuerligt av Taltidningsnämnden. En sådan uppföljning bör enligt regeringen bl.a. beakta kvalitetsaspekter, effekterna av den ändrade ersättningsmodellen för olika tidningskategorier samt utvecklingen för de olika kostnadsposterna. En bedömning av den nya ersättningsmodellens ändamålsenlighet bör också ingå i uppföljningen. Särskilt bör de eventuella fall uppmärksammas där förändringarna i fråga om ersättningen leder till att en taltidning får svårigheter att fortsätta med utgivningen. Med detta får motionärens önskemål anses uppnådda, varför motion K312 (s) avstyrks i denna del (yrkande 1). I samma motion (yrkande 2) framhålls att de läshandikappades möjlighet att tillgodogöra sig dagstidningarnas innehåll inte får försämrans genom nya ersättningsprinciper. Vad som skulle kunna leda till en sådan försämring kan enligt utskottets mening främst vara att utbudet av taltidningar minskar eller att kvaliteten på taltidningarna sjunker som ett resultat av de nya ersättningsreglerna. Enligt Taltidningsnämndens kansli kan det inte uteslutas att någon av de tidningar som får lägre ersättning kan komma att lägga ned utgivningen av en radio- eller kassettidning. Sådana tidningar kommer dock enligt kansliet att få möjlighet att starta s.k. RATS-tidningar. Vad gäller kvalitetsaspekterna vill utskottet fästa uppmärksamheten på dels den kontroll av inläsningskvaliteten som Taltidningsnämnden regelbundet utför, dels den i propositionen aviserade uppföljningen av den nya ersättningsmodellen som nämnts i det föregående. Med hänsyn till detta ser utskottet ingen anledning att befara att de läshandikappades möjligheter att tillgodogöra sig innehållet i taltidningar skulle försämrans. Motion K312 yrkande 2 avstyrks därför.

Även i motion K344 (s) uttrycks farhågor för att de läshandikappades villkor skulle försvåras till följd av nedläggning av taltidningar, främst sådana som ges ut i landsbygdsområden. Vad gäller nedläggningshot hänvisar utskottet till vad som nyss anförts beträffande motion K312 yrkande 2. Enligt Taltidningsnämndens kansli kommer de nya reglerna att gynna främst landsortstidningar och de tidningar som hållit tillbaka kostnadsstegringarna. Utskottet finner inte heller i detta fall grund för de farhågor som framförs i motionen och avstyrker därför motion K344 (s).

### **Stöd till radio- och kassettidningar (anslaget)**

#### *Propositionen*

I propositionen föreslås att *anslaget E 3 Stöd till radio- och kassettidningar* för år 2000 anvisas 127 300 000 kr. Regeringen har beslutat att ställa 6,7 miljoner kronor av anslagssparandet för år 1998 – som uppgår till 10 554 000 kr – till regeringens disposition. På tilläggsbudget till propositionen föreslås att anslaget minskas med 6,7 miljoner kronor för förstärkning

av presstödet. Anslagssparandet kommer som en följd av detta att användas för kostnader under anslaget.

Av resultatredovisningen framgår bl.a. att det vid utgången av år 1998 utgavs sammanlagt 88 dagstidningar som taltidningar, av vilka 67 var radiotidningar, 15 kassettidningar och 9 radiosända talsyntestidningar för synskadade (RATS-tidningar). Tre tidningar gavs ut både som radio- och RATS-tidningar. Omkring hälften av landets dagstidningar saknar taltidning. I en rapport som Taltidningsnämnden framställt på uppdrag av regeringen framhålls att den tekniska utvecklingen inom det aktuella teknikområdet är mycket snabb, vilket gör det svårt att med säkerhet bedöma och lämna förslag om hur behovet av mottagare för taltidningar skall tillgodoses i framtiden.

I propositionen föreslås också att ersättningsprincipen för taltidningar ändras, vilket redovisas i föregående avsnitt i detta betänkande.

#### *Utskottets bedömning*

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget E 3 Stöd till radio- och kassettidningar för år 2000 anvisas 127 300 000 kr.

### **Radio- och TV-verket**

#### *Propositionen*

I propositionen föreslås att *anslaget E 4 Radio- och TV-verket* anvisas 8 186 000 kr för år 2000. Anslaget föreslås öka med 550 000 kr, vilket motsvarar den tillfälliga minskningen som genomförts under år 1999. En mindre teknisk justering har gjorts av anslaget avseende premierna för avtalsförsäkringar.

#### *Utskottets bedömning*

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget E 4 Radio- och TV-verket anvisas 8 186 000 kr för år 2000.

### **Granskningsnämnden för radio och TV**

#### *Propositionen*

I propositionen föreslås att *anslaget E 5 Granskningsnämnden för radio och TV* anvisas 7 421 000 kr för år 2000. En teknisk justering avseende premierna för avtalsförsäkringar har gjorts vid anslagsberäkningen. Nämndens verksamhet finansieras delvis genom att medel anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida, vilket behandlas under utgiftsområde 17 avsnitt 12 Film och medier.

#### *Motionen*

I *motion 1999/2000:Kr232 av Ewa Larsson (mp)* föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att renodla

finansieringen av Granskningsnämnden (yrkande 11). Enligt motionen har Granskningsnämndens uppdrag blivit mer omfattande och krävande bl.a. genom uppföljning av de s.k. public service-boksluten. Gränsdragningsfrågor tar allt längre tid och det finns en tendens att arbetsuppgifterna ökar. Det bör enligt motionären undersökas om finansieringen av verksamheten – som i dag sker via såväl statsbudgeten som Rundradiofonden – kan renodlas och ske endast genom anslaget över statsbudgeten.

### *Bakgrund*

Granskningsnämnden för radio och TV har enligt bestämmelser i radio- och TV-lagen (1996:844) samt förordningen (1994:728) med instruktion för Granskningsnämnden till uppgift att utöva tillsyn över efterlevnaden av regler för sändningarnas innehåll i fråga om ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten. I granskningen ingår kontroll av att ett företag som har rätt att sända radio- och TV-program utövar denna rätt i enlighet med de tillståndsvillkor för programverksamheten som gäller. Nämnden skall också följa innehållet i utländska ljudradio- och TV-sändningar som riktas till den svenska allmänheten.

### *Tidigare behandling*

I proposition 1995/96:161 föreslog regeringen att Granskningsnämnden fr.o.m. budgetåret 1997 helt skulle finansieras via statsbudgeten. Enligt propositionen var det viktigt att TV-avgiftsmedel renodlades till att finansiera programbolagens verksamhet. För att renodla finansieringen borde Granskningsnämnden fr.o.m. år 1997 helt finansieras via statsbudgeten.

Kulturutskottet framhöll i sitt betänkande med anledning av propositionen (bet. 1995/96:Kr12, rskr. 297) att public service-företagen tillsammans med Granskningsnämnden för radio och TV utgör den s.k. rundradiorörelsen. Enligt utskottets mening var det naturligt att programföretagen via TV-avgiftsmedel bidrog till finansieringen av Granskningsnämnden. Utskottet hade därför vid sina överväganden stannat för att Granskningsnämnden även fortsättningsvis borde finansieras från två källor, rundradiokontot respektive statsbudgeten, varför utskottet hemställde att riksdagen borde avslå propositionen i denna del. Riksdagen följde utskottet och gav regeringen till känna vad utskottet anfört. Mot beslutet reserverade sig (m), (v), (mp) och (kds).

### *Utskottets bedömning*

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget E 5 Granskningsnämnden för radio och TV anvisas 7 421 000 kr för år 2000.

Utskottet har ingen annan mening än kulturutskottet i fråga om hur finansieringen av Granskningsnämndens verksamhet bör ske. Motion Kr232 yrkande 11 (mp) avstyrks därför.

## Utskottet hemställer

1. beträffande *anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse* att riksdagen
  - a) med anledning av riksdagens förvaltningsstyrelsens förslag i yrkande 1 antar utskottets i bilaga 2 intagna förslag till lag om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen,
  - b) godkänner vad regeringen föreslår i yrkande 2 om en höjning av driftsstödet,
  - c) godkänner vad regeringen föreslår i yrkande 3 om mildrad tröskel-effekt för lågfrekventa tidningar,
  - d) godkänner vad regeringen föreslår i yrkande 4 om kravet på hus-hållstäckning för hög- och medelfrekventa tidningar,
  - e) godkänner vad regeringen föreslår i yrkande 5 om ändrade ersätt-ningsprinciper för taltidningsutgivning,
  - f) med bifall till regeringens förslag i yrkande 6 och med anledning av riksdagens förvaltningsstyrelsens förslag i yrkande 3 för budgetåret 2000 anvisar anslagen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt bi-laga 1,
  - g) avslår motionerna 1999/2000:K217, 1999/2000:K253, 1999/2000:K269, 1999/2000:K281, 1999/2000:K290, 1999/2000:K302, 1999/2000:K334, 1999/2000:354 yrkande 1, 1999/2000:K355 yrkan-dena 2 och 4, 1999/2000:Fi212 yrkande 8 och 1999/2000:Kr314 yr-kande 5,

*res. (c)*

2. beträffande *stödet till ledamöterna och partigrupperna i riksdagen*

att riksdagen godkänner riksdagens förvaltningsstyrelsens förslag i yrkande 2 angående inriktning av den fortsatta utbyggnaden,

3. beträffande *lånebemyndiganden*

att riksdagen med bifall till riksdagens förvaltningsstyrelsens förslag i yrkande 4 bemyndigar riksdagens förvaltningsstyrelse att för budgetåret 2000 besluta om lån i Riksgäldskontoret till investeringar i riksdagens fastigheter och IT-verksamhet till ett sammanlagt belopp av 71 300 000 kr,

4. beträffande *bemyndigande avseende beställning av vissa varor och tjänster*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i yrkande 1 bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget C 1 Rege-ringskansliet m.m., beställa varor och tjänster som innebär utgifter på högst 485 000 000 kr under år 2001 för genomförande av det svenska ordförandeskapet i EU,

5. beträffande *redovisning av riksdagsledamöternas utlägg*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:K289,

6. beträffande *nedläggning av Presstödsnämnden*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:K354 yrkande 3,

7. beträffande *utredning av frågan om presstöd till tidningen Same-folket*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:K298,

8. beträffande *översyn av presstödsreglerna*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:K353 yrkande 3,

9. beträffande *avveckling av presstödet fr.o.m. år 2001*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:K354 yrkande 2,

10. beträffande *uppföljning av konsekvenserna av ändrade regler för taltidningsutgivning m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:K312 och 1999/2000:K344,

11. beträffande *finansiering av Granskningsnämnden för radio och TV*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr232 yrkande 11.

Stockholm den 23 november 1999

På konstitutionsutskottets vägnar

*Per Unckel*

I beslutet har deltagit: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Pär Axel Sahlberg (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Mats Berglind (s), Inger René (m), Kerstin Kristiansson (s), Tommy Waidelich (s), Mats Einarsson (v), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m), Per Lager (mp), Helena Bargholtz (fp), Per-Samuel Nisser (m) och Marianne Andersson (c).

## Reservation

Anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse (mom. 1)

Marianne Andersson (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet tillstyrker propositionens förslag" och slutar med "respektive 200 miljoner kronor" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är den i propositionen föreslagna ökningen av anslaget C 1 för hög. Som föreslås i kommittémotion 1999/2000:K355 (c) bör anslaget C 1 Regeringskansliet m.m. för år 2000 sänkas med 200 miljoner kronor i förhållande till propositionens förslag (yrkande 4). Enligt utskottets mening behöver anslaget inte tillföras de ytterligare 140 miljoner kronor avseende ordförandeskapet i EU som regeringen föreslår. Kostnaderna för samordning vid Utrikesdepartementets samgående med Regeringskansliet bör kunna rymmas inom Regeringskansliets ordinarie anslag. Samgående borde bidra till en mer effektiv förvaltning och därpå följande kostnadsbesparingar.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med ”Utskottet tillstyrker” och slutar med ”ett nytt förslag” bort ha följande lydelse:

Som föreslås i kommittémotion 1999/2000:K355 (c) bör propositionens förslag beträffande ändrade principer för ersättning till taltidningsutgivning avslås (yrkande 2). Utskottet anser i likhet med motionärerna att taltidningar är ett viktigt komplement till den vanliga utgivningen av dagstidningar för att öka tillgängligheten till samhällsinformation för synskadade. För dessa spelar det självfallet stor roll att tidningen ges ut och håller hög kvalitet. En stor försiktighet bör därför iakttas vid förändringar i stödet. Den uppföljning regeringen menar bör göras av det förändrade stödet, och bedömningen av ändamålsenligheten bör därför föregås av en noggrannare analys av de förväntade effekterna och eventuellt behov av kompensation innan taltidningarna upphör med sin utgivning. Regeringen bör därför enligt utskottets mening återkomma till riksdagen med ett nytt förslag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse* att riksdagen
  - a) = utskottet
  - b) = utskottet
  - c) = utskottet
  - d) = utskottet
  - e) med bifall till motion 1999/2000:K355 yrkande 2 och med avslag på regeringens förslag i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
  - f) med anledning av regeringens förslag i denna del och med bifall till motion 1999/2000:K355 yrkande 4 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse för budgetåret 2000 enligt den som ”Reservation 1” betecknade uppställningen i bilaga 1,
  - g) avslår motionerna 1999/2000:K217, 1999/2000:K253, 1999/2000:K269, 1999/2000:K281, 1999/2000:K290, 1999/2000:K302, 1999/2000:K334, 1999/2000:K354 yrkande 1, 1999/2000:Fi212 yrkande 8 och 1999/2000:Kr314 yrkande 5.

## Särskilda yttranden

### 1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Per Unckel, Inger René, Nils Fredrik Aurelius och Per-Samuel Nisser (alla m), anför:

Den 18 november 1999 beslöt riksdagens majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende år 2000. Samtidigt beslutades om preliminära utgiftstak för åren 2001 och 2002.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra



förslag syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Fler och fler kan komma in på den ordinarie arbetsmarknaden. Den sociala tryggheten ökar också i andra bemärkelser genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet. Friheten att välja bidrar både till mångfald, en bättre kvalitet och en större trygghet. De enskilda människorna får ett större inflytande över sina liv.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

När riksdagens majoritet nu genom riksdagsbeslutet den 18 november om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Vi vill emellertid särskilt markera att vi ställer oss bakom utskottets förslag till riksdagen i fråga om stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

I kommittémotion 1999/2000:K334 förordar vi beträffande anslag C 4 Stöd till politiska partier att riksdagen anslår 48 352 000 kr för år 2000. Det innebär en neddragning i förhållande till regeringens förslag med 96 848 000 kr. Vi förordar också en årlig besparing i samma storleksordning för åren 2001 och 2002. Till grund för vår uppfattning ligger att det är avgörande för väljarnas förtroende för de politiska partierna att dessa kan leva upp till väljarnas förväntningar. Det kräver att de har hela sin lojalitet hos valmanskåren. Detta förutsätter enligt vår mening att partierna förhåller sig oberoende till alla särintressen och att partierna inte är beroende av stöd från den offentliga sektorn. I partistödet ligger också enligt vår mening en konserverande effekt, då det utgår endast till partier som är representerade i riksdagen.

När det gäller anslaget E 2 Presstödet föreslår vi i kommittémotion 1999/2000:K354 att riksdagen anslår 236 579 000 kr för år 2000 (yrkande 1). Detta innebär en minskning i förhållande till regeringens förslag med 300 miljoner kronor. Vi föreslår vidare att presstödet avvecklas fr.o.m. budgetåret 2001 (yrkande 2) och att Presstödsnämnden som en konsekvens härav avvecklas fr.o.m. budgetåret 2001 och att bevakningsuppgifter avseende ännu återstående lån m.m. övertas av Kammarkollegiet (yrkande 3). Regeringens inställning till presstödet grundas enligt vår mening på en överdriven tilltro till presstödet positiva effekter på mångfalden, det fria ordet och opinionsbildningen. Erfarenheterna hittills visar dock att stödet till stor del har använts för att täcka tidningarnas löpande utgifter i stället för till nödvändiga rationaliseringar. Tidningarna har enligt vår mening anpassat sig efter och har blivit beroende av presstödet i stället för att åtgärda de ekonomiska problemen. Det behövs en reformering och en avveckling av presstödet. För att underlätta avvecklingen föreslår vi en ändring av reklamskatten och införande av en neutral tidningsmoms på 21 %.

Ingvar Svensson och Björn von der Esch, båda (kd), anför:

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än regeringen och dess stödpartier. Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att öka sysselsättningen så att välfärden kan tryggas för alla. Vi har föreslagit åtgärder för att bl.a. åstadkomma:

- Ett så bra företagsklimat att landets företagare vågar satsa och nyanställa
- En skattepolitik där alla får behålla mer av sin lön
- Mer tid för barnen
- Höjda och trygga pensioner
- Värdig vård utan köer
- Fler lärare i grundskolan
- Sänkt skatt på boende
- Ett återupprättat rättsväsende
- En ökad miljöomsättning och bättre villkor för jordbruket
- Att jordens fattigaste ges bättre utvecklingsmöjligheter

På ovanstående områden är den socialdemokratiska regeringens politik utpräglad bristfällig eller direkt felaktig.

När riksdagens majoritet nu genom riksdagsbeslutet den 18 november om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Vi vill emellertid särskilt markera att vi ställer oss bakom utskottets förslag till riksdagen i fråga om stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

När det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse har vi i kommittémotion 1999/2000:K302 föreslagit att anslaget B 2 Riksdagens förvaltningskostnader bör minskas med 21 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Den planerade verksamheten bör kunna klaras inom ramen för anslaget och reservationer från tidigare år. Besparingen bör därför kunna ske utan att den egentliga verksamheten påverkas negativt.

Vi har vidare i samma kommittémotion föreslagit att anslaget C 1 Regeringskansliet m.m. bör minskas med 400 miljoner kronor. Enligt vår mening kan utvecklingen och anpassningen av Regeringskansliet mycket väl ske genom organisationsförändringar och rationaliseringar utan att ytterligare resurser tillförs. Förändrings- och förnyelsearbetet bör ha kostnadseffektivitet som mål. Den utvecklade informationstekniken borde t.ex. leda till tidsbesparingar i de administrativa rutinerna. Enligt Kristdemokraterna bör därför ramhöjningen på 250 miljoner kronor för 1999 återtas och det ytterligare anslaget på 50 miljoner kronor inte beviljas. Satsningen på EU-ordförandeskapet har enligt vår mening blivit alltför omfattande, och ramen för detta ändamål bör minskas med 100 miljoner kronor. Anslaget C 1 bör alltså totalt minskas med 400 miljoner kronor. I kommittémotionen föreslår vi också att anslaget E 2 Presstöd bör minskas med 20 miljoner kronor. I propositionen hävdas att det är nödvändigt att utöka driftsstödet med 4,5 % för att stärka

den publicistiska mångfalden. Åtgärden innebär kostnader på 20 miljoner kronor. Genom regeländringar inhämtas en del medel, varför ramen för anslaget E 2 endast ökas med 5 miljoner kronor. Kristdemokraterna föreslår att besparingen genom regelförändringar utnyttjas som besparing och att ramhöjningen inte genomförs. Anslaget bör därför minskas med 20 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

### 3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Helena Bargholtz (fp) anför:

Folkpartiet liberalernas förslag till budget för år 2000 innebär i sina huvuddrag sänkta skatter för företagande och tillväxt med utgiftsökningar framför allt när det gäller vård och omsorg men även för utbildning, bistånd, miljö och rättssäkerhet. Vårt förslag till utgiftsram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse – som var 585 miljoner kronor mindre än regeringens förslag – har emellertid avslagits av riksdagen i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det i detta andra steg inte meningsfullt att fullfölja våra anslagsyrkanden.

Vi vill dock särskilt markera att vi ställer oss bakom utskottets förslag till riksdagen i fråga om stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

Folkpartiet liberalerna har i partimotion 1999/2000:Fi212 lämnat förslag som innebär en sänkning av ramen för utgiftsområde 1 Rikets styrelse med totalt 585 miljoner kronor (yrkande 8). I motionen föreslår vi att anslaget C 1 Regeringskansliet m.m. för år 2000 bör sänkas med 200 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Enligt vår mening har Regeringskansliet under den socialdemokratiska regeringens tid vuxit starkt. Det är viktigt att standarden i Regeringskansliet är hög och lönerna konkurrenskraftiga, men den nuvarande regeringens politiserande ambitioner har enligt vår mening varit för stora. Genom en mer begränsad ökning kan de krav som EU-ordförandeskapet under det första halvåret 2001 ställer tillgodoses.

Vidare föreslår Folkpartiet liberalerna i partimotionen att anslaget C 4 Partistöd minskas med 30 miljoner kronor för år 2000. Partiernas beroende av offentliga medel bör på sikt begränsas. En viss minskning av partistödet är därför enligt vår mening motiverad.

När det gäller anslaget E 2 Presstödet föreslår vi en besparing på totalt 355 miljoner kronor. Presstödet har sedan ett trettiotal år tillbaka i stort sett samma inriktning, men det snedvrider enligt vår mening konkurrensen. Dessutom har medielandskapet förändrats påtagligt under de senaste åren, och nya typer av tidningar tillkommer ständigt. Vi vidhåller därför vårt krav från tidigare år på en besparing på 350 miljoner kronor. Följaktligen vill vi inte heller stödja den föreslagna generella höjningen av driftstödet på 5 miljoner kronor.

# Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

1999/2000:KU1  
Bilaga 1

1 000-tal kronor

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Verksamhetsområde Anslag	Utskottets förslag	Reservanternas förslag i förhållande till ut- skottets förslag
		Res. (c)
<b>A</b>		
1 Kungliga hov- och slotsstaten ( <i>ram.</i> )	79 696	
<b>B</b>		
1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ( <i>ram.</i> )	513 360	
2 Riksdagens förvaltningskostnader ( <i>ram.</i> )	431 965	
3 Riksdagens ombudsmän, Justitieom- budsmännen ( <i>ram.</i> )	43 998	
<b>C</b>		
1 Regeringskansliet m.m. ( <i>ram.</i> )	2 497 155	- 200
2 Svensk författningssamling ( <i>ram.</i> )	1 011	
3 Allmänna val ( <i>ram.</i> )	5 000	
4 Stöd till politiska partier ( <i>ram.</i> )	145 200	
<b>D</b>		
1 Justitiekanslern ( <i>ram.</i> )	12 651	
2 Datainspektionen ( <i>ram.</i> )	30 365	
3 Sametinget ( <i>ram.</i> )	15 309	
<b>E</b>		
1 Presstödsnämnden och Taltidnings- nämnden ( <i>ram.</i> )	5 387	
2 Presstöd ( <i>ram.</i> )	536 579	
3 Stöd till radio- och kassettidningar ( <i>ram.</i> )	127 300	
4 Radio- och TV-verket ( <i>ram.</i> )	8 186	
5 Granskningsnämnden för radio och TV ( <i>ram.</i> )	7 421	
<b>Summa för utgiftsområdet</b>	<b>4 460 583</b>	<b>-200</b>

## Förslag till lag om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Häriigenom föreskrivs följande.

### **Inledande bestämmelser**

1 § Till partigrupperna i riksdagen lämnas enligt denna lag basstöd, stöd till kostnader för politiska sekreterare åt riksdagens ledamöter samt stöd till kostnader för riksdagsledamöters utrikes resor.

I 17 § finns bestämmelser om stöd i vissa fall till enskild riksdagsledamot som inte tillhör partigrupp.

2 § Som partigrupp räknas varje grupp av riksdagsledamöter för ett parti som har fått minst fyra procent av rösterna i hela riket vid ett riksdagsval.

3 § Stöd enligt denna lag betalas ut förskottsvis per kvartal.

### **Basstöd till partigrupper**

4 § Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp. Grundbelopp utgör 1 500 000 kronor per år och tilläggsbelopp 50 000 kronor per år.

5 § Partigrupp som företräder ett regeringsparti är berättigad till ett grundbelopp. Var och en av övriga partigrupper är berättigad till två grundbelopp.

6 § En partigrupp är berättigad till ett tilläggsbelopp för varje riksdagsmandat som har tillfallit partiet vid det senaste riksdagsvalet.

7 § En partigrupp är berättigad till basstöd från och med den månad då riksdagsval hålls till och med den månad då riksdagen samlas efter nästa riksdagsval.

Är en partigrupp berättigad till stöd med skilda belopp före och efter ett riksdagsval, lämnas stödet med det högre beloppet för den månad då riksdagsval hålls och för den månad då en nyvald riksdag samlas.

För den månad då en partigrupp blir eller upphör att vara företrädd i regeringen är gruppen berättigad till det grundbelopp som gäller för en partigrupp som inte företräder ett regeringsparti.

8 § Partigruppen för ett parti som inte återkommer till riksdagen efter ett val är, sedan rätt till stöd enligt 7 § har upphört, berättigad till stöd (avvecklingsstöd) under ytterligare sex månader, uppgående per månad till det belopp som gällde för gruppen närmast före valet.

9 § Till partigruppen för ett parti som efter ett val till riksdagen återkommer med färre ledamöter än tidigare och som varken före eller efter valet är ett regeringsparti lämnas stöd enligt följande. Partigruppen får

a) dels det stöd som tillkommer gruppen enligt 5–7 §§,

b) dels under tolv månader räknat från utgången av den månad då den nyvalda riksdagen samlas stöd med 50 procent av skillnaden mellan det nya stödet och det stöd som partigruppen var berättigad till närmast före valet.

10 § Stödet är avsett att bekosta handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det skall täcka kostnaden för en politisk sekreterare per två ledamöter. För en politisk sekreterare utbetalas 32 200 kronor per månad.

11 § En partigrupp är berättigad till stöd från och med den månad då riksdagsval hålls till och med den månad då riksdagen samlas efter nästa riksdagsval. Stödet beräknas efter hur många ledamöter som tillhör gruppen vid kvartalets ingång.

Är en partigrupp före och efter ett riksdagsval berättigad till stöd med skilda belopp, lämnas stödet med det högre beloppet för den månad då riksdagsval hålls och den månad då en nyvald riksdag samlas.

12 § Partigruppen för ett parti som inte återkommer efter ett val till riksdagen är, sedan rätten till stöd enligt 11 § har upphört, berättigad till stöd (avvecklingsstöd) för ytterligare fyra månader, uppgående per månad till det belopp som gällde för partigruppen närmast före valet.

13 § Partigruppen för ett parti som efter ett val till riksdagen återkommer med färre mandat än tidigare får, under ytterligare fyra månader räknat från utgången av den månad då den nyvalda riksdagen samlas, stöd med det belopp per månad som partigruppen var berättigad till närmast före valet.

#### **Stöd till kostnader för riksdagsledamöters utrikes resor**

14 § Stöd till kostnader för riksdagsledamöternas utrikes resor lämnas för deltagande i internationella konferenser utomlands och andra utrikes resor. Partigrupperna skall årligen till Riksdagens förvaltningskontor lämna redovisning för hur det utbetalda resestödet har använts under föregående budgetår.

Stödet beräknas på grundval av ett belopp uppgående till 5 000 kronor per år.

15 § Stödet lämnas

- a) för en partigrupp som består av högst 20 ledamöter med ett belopp för varje mandat som har tillfallit partiet vid det senaste riksdagsvalet, samt
- b) för övriga partigrupper med ett belopp för varje mandat för de första 20 mandaten och ett halvt belopp för varje ytterligare mandat som har tillfallit partiet vid det senaste riksdagsvalet.

16 § En partigrupp får inte bevilja en ledamot större stöd till kostnader för en utrikesresa än vad en tjänsteman i riksdagen skulle ha erhållit för att i tjänsten delta i en motsvarande resa.

#### **Stöd till en enskild ledamot som inte tillhör en partigrupp**

17 § Till en ledamot som har blivit invald i riksdagen genom att partiet fått minst tolv procent av rösterna i den egna valkretsen lämnas stöd, med tillämpning i övrigt av bestämmelserna i denna lag, i form av

- a) basstöd till partigrupp med en niondel av vad som tillkommer ett parti som inte är regeringsparti,

- b) stöd enligt 10 §, och
- c) stöd enligt 15 a § för ett mandat.

1999/2000:KU1  
Bilaga 2

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000. Genom lagen upphävs lagen (1994:1066) om statligt bidrag till partigrupperna i riksdagen.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	2
Riksdagens förvaltningsstyrelsens förslag.....	2
Motionerna .....	3
Utskottet .....	5
Inledning.....	5
Kungliga hov- och slottsstaten.....	5
Propositionen .....	5
Utskottets bedömning.....	5
Riksdagen och dess ombudsmän.....	5
Riksdagens ledamöter och partier m.m. ....	6
Propositionens förslag till lag om stöd till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.....	6
Propositionen (anslaget).....	7
Uppgifter från Riksdagens förvaltningskontor .....	8
Utskottets bedömning.....	10
Riksdagens förvaltningskostnader.....	11
Propositionen.....	11
Förvaltningsstyrelsen.....	11
Motionen .....	12
Utskottets bedömning.....	12
Riksdagens ombudsmän.....	12
Propositionen.....	12
Förvaltningsstyrelsen.....	12
Utskottets bedömning.....	12
Regeringen m.m.....	13
Regeringskansliet .....	13
Propositionen.....	13
Motionerna .....	14
Utskottets bedömning.....	15
Svensk författningssamling.....	15
Propositionen.....	15
Utskottets bedömning.....	15
Allmänna val.....	16
Propositionen.....	16
Utskottets bedömning.....	16
Stöd till politiska partier.....	16
Propositionen.....	16
Motionerna .....	16
Utskottets bedömning.....	17
Centrala myndigheter.....	17
Propositionen .....	17
Justitiekanslern .....	17
Datainspektionen .....	18
Sametinget.....	18



Utskottets bedömning.....	18
Mediefrågor .....	19
Inledning .....	19
Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden.....	19
Inledning.....	19
Propositionen.....	19
Motionen .....	19
Utskottets bedömning .....	19
Regeländringar beträffande presstödet .....	20
Propositionen.....	20
Motionerna .....	20
Uppgifter från Presstödsnämndens kansli.....	21
Utskottets bedömning .....	22
Presstöd (anslaget) .....	23
Propositionen.....	23
Motionerna .....	23
Utskottets bedömning .....	24
Ändrade ersättningsprinciper för taltidningsutgivning .....	24
Propositionen.....	24
Motionerna .....	25
Uppgifter från Taltidningsnämndens kansli.....	26
Utskottets bedömning .....	26
Stöd till radio- och kassettidningar (anslaget) .....	27
Propositionen.....	27
Utskottets bedömning .....	28
Radio- och TV-verket.....	28
Propositionen.....	28
Utskottets bedömning .....	28
Granskningsnämnden för radio och TV .....	28
Propositionen.....	28
Motionen .....	28
Bakgrund .....	29
Tidigare behandling.....	29
Utskottets bedömning .....	29
Hemställan .....	30
Reservation .....	31
Anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse (mom. 1).....	31
Särskilda yttranden .....	32
1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse .....	32
2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse .....	34
3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse .....	35
Bilaga 1 Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	36
Bilaga 2 Utskottets förslag.....	37
Förslag till lag om stöd till riksdagsledamöternas och parti-gruppernas arbete i riksdagen .....	37